

ODRAZ PŘECHODU K PRÁVNĚ KONSTITUOVANÉMU MĚSTU NA VÝCHODNÍ ČÁSTI PLOCHY VÝZKUMU HOLANOVA PALÁCE NA STARÉM MĚSTĚ PRAŽSKÉM ČP. 684/I

PAVEL TAIBL

Výzkum měšťanského domu na Starém Městě pražském představuje velmi komplexní téma, na jehož zpracování se podílí celá řada vědních disciplín jako historie, archeologie, historie architektury a další. Záchraný archeologický výzkum na ploše parcely č. 690 v ulici Rybná z roku 1992 odhalil početný soubor středověkých nálezových situací a artefaktů hmotné kultury, které svědčí o proměně raně středověké pražské sídelní aglomerace 12. století v právně konstituované město vrcholného středověku. Za pomoci nových detailních rozborů archeologických situací, zděné měšťanské zástavby z doby okolo roku 1300 a jejich nálezového fondu jsme schopni vytvořit náhled do proměny osídlení v okrajové městské čtvrti.

REFLECTION ON THE TRANSITION TO A LEGALLY CONSTITUTED CITY ON THE EASTERN PART OF THE EXCAVATION AREA OF HOLAN PALACE IN THE OLD TOWN OF PRAGUE NO. 684/I

Research of burgher houses in the Old Town of Prague presents a very complex theme requiring a cooperation of a wide range of scientific disciplines such as history, archaeology, history of architecture etc. Rescue archaeological excavation of the plot No. 690 in Rybná Street in 1992 revealed extensive assemblage of medieval contexts and artefacts, which illustrate the transformation of the early medieval Prague settlement agglomeration of the 12th century into the legally constituted city of High Middle Ages. New detailed analyses of the archaeological contexts and of the burgher buildings from around 1300 and their material culture provide an insight into the transformation of the settlement in the peripheral city district.

Klíčová slova — Praha – středověk – město – měšťanský dům – stavební relikt – hmotná kultura – sociotopografická analýza – archeologický výzkum
Key words — Prague – Middle Ages – town – burgher house – building remains – material culture – social-topographic analysis – archaeological excavations

V souvislosti s bouřlivou výstavbou v pražské památkové rezervaci v devadesátých letech 20. století došlo k nárůstu počtu záchraných archeologických výzkumů. V rozmezí let 1992–1993 (od září do dubna, s přestávkami) byl tehdejšími pracovníky oddělení archeologie Pražského ústavu památkové péče (dnes Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Praze) proveden jeden z mnoha plošných záchraných archeologických výzkumů.

Výzkum probíhal na ploše parcely č. 690 v ulici Rybná na Starém Městě pražském pod vedením Zdeňka Dragouna a Michala Trymla. Nynější zpracování výzkumu probíhá za konzultací s oběma vedoucími. Celou plochu parcely č. 690 dnes zaujímá Burzovní palác.¹ Na jeho místě byla archeologickým výzkumem odhalena komplikovaná středověká souvrství a konstrukce (DRAGOUN 1996, 50). Dosud z tohoto rozsáhlého výzkumu byly publikovány tři práce (DRAGOUN/TRYML 1995, 15; DRAGOUN 1995; 1996), soubor nálezů středověkého skla je součástí monografie o pražském skle (ŽDÁRSKÁ 2014). Archeologicky odkryté situace byly přítomny na celé ploše parcely, vesměs narušené

Obr. 1. Praha 1, rozsah, struktura a rekonstruovaný průběh opevnění Starého Města. **Červeně** – výzkum č. 1992/22, Rybná ppč. 690; **zeleně** – výzkum č. 1971/30, OD Kotva ppč. 680; **černě** – doložené stavební relikt staroměstské hradby; **hnědě** – zachycené části staroměstského příkopu (dokumentační fondy odboru archeologie NPÚ ÚOP v Praze; úprava P. Taibl, 2017).

¹ Označení pro současnou zástavbu vzniklou v letech 1993–1995 po provedení archeologického výzkumu.